

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مجموعه قوانین و مقررات
پولی و بانکی



تدوین:
جعفر مرتضی نیا

انتشارات چتر دانش

عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: مجموعه قوانین و مقررات پولی و بانکی / تدوین جعفر مرتضی‌نیا.
مشخصات نشر	: تهران: چتر دانش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۵۹۱ ص؛ ۱۴/۵×۲۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۴۹۶-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: بانک و بانکداری -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Banking law -- Iran
موضوع	: پول -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Money -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: پول شویی -- قوانین و مقررات کیفری -- ایران
موضوع	: Money laundering -- Law and legislation -- Criminal provisions -- Iran
شناسه افزوده	: مرتضی‌نیا، جعفر، ۱۳۷۲-
رده بندی کنگره	: KMH۹۴۰
رده بندی دیویی	: ۳۴۶/۵۵۰۸۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۴۵۶۷۴
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا	

نام کتاب	: مجموعه قوانین و مقررات پولی و بانکی
ناشر	: چتر دانش
تدوین	: جعفر مرتضی‌نیا
نوبت و سال چاپ	: اول - ۱۴۰۰
شمارگان	: ۱۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۴۹۶-۸
قیمت	: ۳۵۰۰۰۰

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید(اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸

تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷- تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله یکی از پرترفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آنها قرار دارد، در واقع، مجموعه کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند. این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به این ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت‌گمارد که مهم‌ترین دستاورد آنها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه علمی بیش از پیش به منصفه ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

مقدمه

نظام اقتصادی، روند جاری مناسبات اقتصادی کشور است، برای داشتن یک نظام اقتصادی سالم و فعال وجود قوانین و مقررات باکیفیت پولی و بانکی ضروری است. بانک‌ها یکی از نهادهای موثر در ایجاد اقتصاد سالم هستند، آنها وظیفه دارند سپرده‌های مشتریان را برای فعالیت‌های بزرگ اقتصادی جمع کنند، از این رو عمده‌ترین فعالیت بانک‌ها در دو بخش تجهیز منابع و تخصیص همان منابع تقسیم می‌شود.

«خلاء بزرگ قانونی در حوزه تجهیز منابع است اینکه آیا باید بانک این منابع خود را که از مردم دریافت کرده است به کارگاه‌ها و... تخصیص دهد و یا خود بانک می‌تواند فعالیت اقتصادی کند؟ یا حتی اگر فعالیت اقتصادی نمی‌کند به نام خودش زمین و ملک بخرد؟ قانون در این باره ساکت است و جرم انگاری برای آن نشده است. اگرچه مقررات و بخش‌نامه‌هایی در شورای پول و اعتبار وجود دارد که تجهیز منابع را در موضوعات مشخص مصرف نماید اما قانون عادی دارای ضمانت اجرا در این باره نیست و این یک خلاء قانونی محسوب می‌شود چرا که با توجه به قدرت بالای سرمایه بانک‌ها اگر این سرمایه را با بهره‌وری بالا در تولید استفاده نمایند بی شک منفعت آن به جامعه خواهد رسید. البته هر مقدار در تجهیز منابع فاقد قانون و مقررات معین و کارآمد هستیم اما در حوزه تخصیص منابع قوانین و مقررات خوبی داریم که اجرای آنها باعث کاهش جرایم اقتصادی می‌شود به طوری که با عمل به آن هیچ مشتری نمی‌تواند بانک را فریب دهد.»^۱

در تدوین اثر حاضر سعی بر آن شده است، مجموعه‌ای کامل و به روز شده‌ای از قوانین و مقررات، آرای وحدت رویه و نظریات مشورتی قوه قضاییه در حوزه پولی و بانکی را در معرض استفاده علاقمندان و صاحب نظران قرار دهیم.

لازم به ذکر است انتشارات چتردانش با چاپ تخصصی کتب آموزشی و پژوهشی در رشته حقوق و فقه و مجموعه قوانین و مقررات به روز شده آماده خدمت‌رسانی بدون واسطه به جامعه حقوقی در کشور است. داوطلبان برای خرید کتاب‌های موردنظر می‌توانند به فروشگاه آنلاین کتاب‌های حقوقی چتردانش به آدرس <http://shop.chatredanesh.ir> مراجعه نمایند.

جعفر مرتضی‌نیا

اردیبهشت ۱۴۰۰

تقدیم به

ساحت مقدس یوسف زهرا (ع) که چشمه‌های زیارت صبحش بیدارند.

فهرست

- قانون بانکی و پولی کشور مصوب ۱۳۳۹/۰۳/۰۷ ۱۲
- قانون پولی و بانکی مصوب ۱۳۵۱/۰۴/۱۸ ۳۸
- قانون اصلاح تبصره ۵۶ قانون بودجه اصلاحی سال ۱۳۵۲ و بودجه سال ۱۳۵۳ کل کشور مصوب ۱۳۶۵/۰۹/۱۸ ۶۶
- قانون طرز استفاده از تبصره ۲ ماده ۱۲ قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۵/۰۱/۳۰ ۶۷
- آیین‌نامه طرز اداره بانک و نحوه الغاء اجازه تأسیس بانک در موارد مذکور در ماده ۳۹ قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۱۰/۲۷ ۶۸
- قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی مصوب ۱۳۸۳/۱۰/۲۲ ۷۰
- آیین‌نامه اجرایی قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی مصوب ۱۳۸۶/۰۴/۲۰ هیئت وزیران ۷۳
- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) ماده (۱) و بند (ج) تبصره (۲) ماده (۲) قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی مصوب ۱۳۸۶/۰۵/۰۳ هیئت وزیران ۷۶
- قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۰۶/۰۸ ۸۱
- آیین‌نامه فصل دوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۰۶/۰۸ تحت عنوان آیین‌نامه تجهیز منابع پولی مصوب ۱۳۶۲/۰۹/۲۷ هیئت وزیران ۹۱
- آیین‌نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۰۶/۰۸: آیین‌نامه تسهیلات اعطایی بانکی مصوب ۱۳۶۲/۱۰/۱۴ هیئت وزیران ۹۴
- آیین‌نامه فصل چهارم قانون عملیات بانک بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۱۲/۱۷ هیئت وزیران ۱۱۰
- آیین‌نامه فصل پنجم قانون عملیات بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۱۲/۱۷ هیئت وزیران ۱۱۲
- قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۰۲/۰۱ ۱۱۴
- قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۷۶/۰۶/۳۰ ۱۶۱
- آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۹۸/۱۰/۰۸ هیئت وزیران ۱۶۶
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۲) اصلاحی قانون نحوه انتشار اوراق مشارکت مصوب ۱۳۸۱/۰۵/۱۶ ۱۸۰
- قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴/۰۹/۰۱ ۱۸۱
- قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل اجراء سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی مصوب ۱۳۸۸/۰۹/۲۵ ۲۰۰
- آیین‌نامه ماده (۱۳) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در راستای تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۹۱ ۲۰۷

آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۴) قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به منظور تسهیل
 اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۹۰..... ۲۱۱
 قانون تسهیل اعطاء تسهیلات بانکی و کاهش هزینه‌های طرح و تسریع در اجراء طرح‌های
 تولیدی و افزایش منابع مالی و کارایی بانک‌ها مصوب ۱۳۸۶/۰۴/۰۵..... ۲۱۷
 لایحه قانونی اداره امور بانک‌ها مصوب ۱۳۵۸/۰۷/۰۷..... ۲۲۱
 لایحه قانونی متمم لایحه قانونی اداره امور بانک‌ها مصوب ۱۳۵۸/۰۹/۲۸..... ۲۲۶
 آیین‌نامه بانکداری دولتی مصوب ۱۳۹۲/۰۲/۲۲ هیئت وزیران..... ۲۲۷
 آیین‌نامه نظام بانکداری الکترونیکی مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۲ هیئت وزیران..... ۲۲۹
 آیین‌نامه خرید اوراق بهادار و سهام و مشارکت بانک‌ها موضوع بند ۳ ماده ۳۴ قانون پولی و
 بانکی کشور مصوب ۱۳۵۱/۰۴/۱۸..... ۲۳۶
 آیین‌نامه مربوط به سرمایه پایه بانک‌ها و موسسات اعتباری مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۲۷..... ۲۳۷
 مقررات تاسیس و نحوه فعالیت موسسات اعتباری غیربانکی مصوب ۱۳۸۵/۱۲/۱۶..... ۲۳۹
 از قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
 (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)..... ۲۴۲
 قانون نحوه محاسبه و اعمال تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک مرکزی جمهوری
 اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۲/۰۶/۳۱..... ۲۵۲
 تصویب نامه راجع به اعتبار و تسهیلات بانکی مورد نیاز مناطق سانحه دیده مصوب
 ۱۳۸۲/۰۷/۱۳ هیئت وزیران..... ۲۵۳
 آیین‌نامه نحوه اعطای تسهیلات بانکی به صادرکنندگان کالا و خدمات مصوب ۱۳۸۰/۰۷/۲۵
 هیئت وزیران..... ۲۵۵
 آیین‌نامه نظام سنجش اعتبار مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۲ هیئت وزیران..... ۲۵۷
 دستورالعمل نحوه انتشار، خرید و فروش انواع چک پول (ایران چک، بانک چک)
 مصوب ۱۳۸۵/۰۶/۱۳..... ۲۶۱
 آیین‌نامه استخدامی نظام بانکی دولتی مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۲۶..... ۲۶۵
 قانون تشکیل حساب پس‌انداز کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۶/۱۱/۲۶..... ۲۷۵
 آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیل حساب پس‌انداز کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۸/۱۱/۰۳ هیئت
 وزیران..... ۲۷۷
 آیین‌نامه چگونگی بازپرداخت بدهی‌های دولت به بانک‌ها مصوب ۱۳۸۵/۰۷/۰۱ هیئت

وزیران	۲۸۰
قانون اجازه تأسیس بانک‌های غیردولتی مصوب ۱۳۷۹/۰۱/۲۱	۲۸۲
لایحه قانونی راجع به نحوه تعویض اسکناس‌های رژیم سابق که از جریان خارج می‌شود مصوب ۱۳۵۹/۰۴/۲۵	۲۸۳
ضوابط پرداخت حقوق و مزایای کارکنان بانک‌ها مصوب ۱۳۷۱/۰۷/۰۸ هیئت وزیران. ۲۸۴ آیین‌نامه رعایت شاخص‌های مالی در اعطای تسهیلات سرمایه در گردش به اشخاص حقیقی و حقوقی توسط بانک‌های دولتی مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۲ هیئت وزیران	۲۸۶
قانون تشدید مجازات جاعلین اسکناس و وارد کنندگان، توزیع کنندگان و مصرف کنندگان اسکناس معجول مصوب ۱۳۶۸/۰۱/۲۹	۲۸۹
از قانون مجازات اخلاگران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹/۰۹/۱۹	۲۹۰
آیین‌نامه پیشگیری و مقابله نظام مند و پایدار با مفاسد اقتصادی در قوه مجریه مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۲۱	۲۹۱
قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۲	۲۹۴
آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۷/۱۱/۲۳ هیئت وزیران	۲۹۹
قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۴/۱۱/۱۳	۳۱۸
آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم مصوب ۱۳۹۶/۰۸/۰۷ هیئت وزیران	۳۲۳
از قانون مجازات اسلامی بخش پنجم تعزیرات مصوب ۱۳۷۵	۳۳۴
قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء و اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۳۶۷/۰۹/۱۵ از قانون تعزیرات حکومتی امور بهداشتی و درمانی مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۲۳	۳۴۴
قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۷۴/۰۲/۱۲ ... آیین‌نامه اجرایی قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۷۹/۰۳/۲۹	۳۵۰
قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۰۳	۳۶۵
از قانون بودجه سال ۱۳۶۲ کل کشور مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۲۶	۴۰۱
قانون تشویق و حمایت سرمایه گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۰/۱۲/۱۹	۴۰۲
تصویب‌نامه راجع به مهلت واریز تعهدات ارزی مصوب ۱۳۷۷/۰۴/۲۸	۴۱۰
از تصویب‌نامه اتخاذ تصمیماتی در خصوص سیاست‌های مصوب طرح ساماندهی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۷/۰۵/۲۱	۴۱۵

- از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸..... ۴۲۱
- از قانون تجارت مصوب ۱۳۱۱..... ۴۲۲
- قانون صدور چک مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی..... ۴۲۴
- بخشنامه بانک مرکزی در خصوص اصلاح قانون صدور چک مصوب ۱۴۰۰/۰۳/۱۷..... ۴۳۹
- قانون چک‌های تضمین شده مصوب ۱۳۳۷/۰۴/۲۲..... ۴۴۱
- قانون ملی شدن بانک‌ها مصوب ۱۳۵۸/۰۳/۱۷..... ۴۴۲
- قانون اجازه کسر اقساط معوقه و استیفای مطالبات بانک مسکن از محل حقوق و دریافتی‌های بدهکاران مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶..... ۴۴۳
- قانون نحوه وصول مطالبات بانک‌ها مصوب ۱۳۶۸/۱۰/۰۵..... ۴۴۴
- از قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۰/۰۶/۱۳..... ۴۴۵
- قانون تسهیل تسویه بدهی بدهکاران شبکه بانکی کشور مصوب ۱۳۹۸/۰۶/۱۱..... ۴۴۷
- قانون عدم الزام سپردن وثیقه ملکی به بانک‌ها و دستگاه‌ها و سایر مؤسسات و شرکت‌های دولتی به منظور تسهیل امر سرمایه‌گذاری و ایجاد اشتغال بیشتر در طرح‌های تولیدی و صادراتی مصوب ۱۳۸۰/۰۳/۲۷..... ۴۵۰
- از قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۲/۰۶/۰۷..... ۴۵۲
- آیین‌نامه اجرایی عملیات پولی و بانکی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۸/۰۹/۰۹..... ۴۵۳
- دستورالعمل اجرایی عملیات پولی و بانکی در مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۰۶/۱۳..... ۴۶۲
- آیین‌نامه تعیین ضوابط و مقررات مربوط به محرومیت اشخاص از افتتاح حساب جاری و چگونگی پاسخ استعلام بانک‌ها مصوب ۱۳۷۳/۰۸/۲۵..... ۴۸۸
- قانون منطقی کردن نرخ سود تسهیلات بانکی متناسب با نرخ بازدهی در بخش‌های مختلف اقتصادی (با تأکید بر قانون عملیات بانکی بدون ربا) مصوب ۱۳۸۵/۰۲/۳۱..... ۴۸۹
- آیین‌نامه مستندسازی جریان وجوه در کشور مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۲..... ۴۹۰
- از آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجراء و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی مصوب ۱۳۸۷/۰۶/۱۱..... ۴۹۵
- از قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴..... ۴۹۷

دستورالعمل اجرایی مشارکت مدنی مصوب ۱۳۶۳/۱۰/۱۹	۴۹۸
دستورالعمل اجرایی مشارکت حقوقی مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۰۱
دستورالعمل اجرایی سرمایه گذاری مستقیم مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۰۳
دستورالعمل اجرایی مضاربه مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۰۵
دستورالعمل اجرایی فروش اقساطی مسکن مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۰۸
دستورالعمل اجرایی فروش اقساطی مواد اولیه، لوازم یدکی و ابزار کار مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۶	۵۱۱
دستورالعمل اجرایی فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیسات مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۱۴
دستورالعمل اجرایی اجاره به شرط تملیک مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۱۸
دستورالعمل اجرایی جعاله مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۲۲
دستورالعمل اجرایی قرض الحسنه اعطایی واحدهای قرض الحسنه بانک ها	۵۲۴
دستورالعمل اجرایی مزارعه مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۲۸
دستورالعمل اجرایی مساقات مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۳۰
دستورالعمل اجرایی عقد استصناع مصوب ۱۳۹۰/۰۵/۲۵	۵۳۲
دستورالعمل اجرایی عقد مباحه مصوب ۱۳۹۰/۰۵/۲۵	۵۳۶
دستورالعمل اجرایی معاملات سلف مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۱۹	۵۳۹
دستورالعمل سرمایه گذاری مؤسسات اعتباری مصوب ۱۳۸۶/۰۱/۱۸	۵۴۲
دستورالعمل موقت حسابداری مشارکت حقوقی	۵۴۷
دستورالعمل موقت حسابداری سرمایه گذاری مستقیم	۵۵۲
قانون متمم قانون تأسیس بانک ساختمانی و اساسنامه آن مصوب ۱۳۳۴	۵۵۴
قانون ملی شدن بانکها مصوب ۱۳۵۸/۰۳/۱۷	۵۵۵
لایحه قانونی اصلاح قانون ملی شدن بانکها مصوب ۱۳۵۸/۰۳/۱۷ شورای انقلاب اسلامی	۵۵۶
مصوب ۱۳۵۸/۰۴/۰۷	۵۵۶
قانون اجازه حمل و استعمال اسلحه به نگهبانان بانکها مصوب ۱۳۵۰/۰۱/۲۴	۵۵۷
طرح آیین نامه موضوع تبصره ۱ ماده واحده قانون اجازه حمل و استعمال اسلحه به نگهبانان بانکها	۵۵۸
آیین نامه وصول مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول مؤسسات اعتباری	۵۵۹
مصوب ۱۳۸۸/۰۷/۰۱ هیئت وزیران	۵۵۹

۵۷۰.....	۱۳۵۹/۰۲/۲۰ مصوب بانک‌ها خروج بدهکاران ممنوعیت خروج بدهکاران بانک‌ها مصوب
۵۷۲.....	تصویب‌نامه در خصوص اقدام بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نسبت به تعیین بانک‌های عامل و سهمیه آنها برای پرداخت تسهیلات طرح ویژه نوسازی و بهسازی دویست هزار واحد مسکونی روستایی مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۲۷ هیئت وزیران
۵۷۳.....	تصویب‌نامه در خصوص افزایش سرمایه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از محل اندوخته احتیاطی مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۲۷ هیئت وزیران
۵۷۴.....	تصویب‌نامه در خصوص تسویه بدهی ناشی از تعهدات جمهوری اسلامی ایران به بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از محل منابع داخلی مصوب ۱۳۹۶/۰۲/۱۰ هیئت وزیران
۵۷۵.....	تصویب‌نامه در خصوص افزایش سرمایه دولت در بانک مسکن مصوب ۱۳۹۶/۰۲/۳۱ هیئت وزیران
۵۷۶.....	مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران پیرامون باغ - موزه جواهرات ملی و خزان بانک مرکزی مصوب ۱۳۹۶/۰۳/۲۲
۵۸۳.....	آیین‌نامه چگونگی بازپرداخت بدهی‌های دولت به بانک‌ها مصوب ۱۳۸۵/۰۷/۱۲ هیئت وزیران
۵۸۵.....	قانون اجازه تأسیس بانک‌های غیر دولتی مصوب ۱۳۷۹/۰۱/۲۱
۵۸۶.....	لایحه قانونی راجع به نحوه تعویض اسکناس‌های رژیم سابق که از جریان خارج می‌شود مصوب ۱۳۵۹/۰۴/۲۵
۵۸۷.....	ضوابط پرداخت حقوق و مزایای کارکنان بانک‌ها مصوب ۱۳۷۱/۰۷/۰۸ هیئت وزیران
۵۸۹.....	آیین‌نامه رعایت شاخص‌های مالی در اعطای تسهیلات سرمایه در گردش به اشخاص حقیقی و حقوقی توسط بانک‌های دولتی مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۲ هیئت وزیران

قانون بانکی و پولی کشور^۱

مصوب ۰۷/۰۳/۱۳۳۹

فصل اول: شورای پول و اعتبار

قسمت اول: تشکیل - موضوع

ماده ۱- شوری به نام شورای پول و اعتبار تشکیل می‌گردد که موضوع وظایف و اختیارات و طرز کار آن در این قانون تعیین شده است.

ماده ۲- وظایف شورای پول و اعتبار به شرح زیر است:

الف- همکاری با رییس کل بانک مرکزی در اداره عمومی بانک طبق مقررات فصل سوم این قانون.

ب- هدایت فعالیت بانکها و نظارت در امور بانکداری طبق فصل چهارم این قانون. در اجرای این وظیفه شورا می‌تواند هرگونه اطلاع از سایر بانکها اعم از بانکهایی که اساسنامه آنها به تصویب مجلسین رسیده است و یا طبق قانون بانکداری تأسیس شده باشند خواسته و یا دستوراتی برای اجراء بدهد و عموم بانکها موظف و مکلف به اجرای آن خواهند بود ولی شورا نمی‌تواند راجع به روابط صاحبان حساب با بانک یا وضع حساب آنها اطلاعی بخواهد جز در مواردی که به موجب این قانون اجازه داده شده است.

ج- دادن نظر مشورتی به دولت در امور مالی و اظهار نظر در مسائل پولی و اقتصادی - دولت نیز نظریه شورا را در موضوعات و تصمیمات مربوط به اقتصاد پولی و ملی کشور خواهد خواست.

د- همکاری با شورای عالی اقتصاد برای تأمین هماهنگی در اتخاذ تصمیم مربوط به اقتصاد پولی و مالی کشور.

ه- تحقیق و بررسی درباره مسائل مربوط به وظایف خود و موضوعهایی که از طرف دولت به او مراجعه می‌شود.

و- انجام سایر وظایف و اختیاراتی که این قانون برای آن تعیین نموده است.

۱- این قانون به موجب قانون پولی و بانکی مصوب ۱۳۵۱ منسوخ شده است ولی به دلیل آشنایی شما مخاطبان در این مجموعه قوانین درج شده است.

قسمت دوم: سازمان - صلاحیت - اختیارات

ماده ۳-

الف- شورای پول و اعتبار از ۱۵ نفر اشخاص زیر تشکیل می‌شود:

۱- رییس کل بانک مرکزی ایران.

۲- وزیر صنایع و معادن.

۳- وزیر کشاورزی.

۴- وزیر بازرگانی.

۵- دادستان کل دیوان عالی کشور.

۶- نماینده اتاق بازرگانی.

۷- دبیر کل شورای عالی اقتصاد.

۸- دبیر کل شورای پول و اعتبار.

۹- مدیر کل بانک ملی ایران.

۱۰- یک نفر نماینده بانک‌های خصوصی.

۱۱- یک نفر استاد اقتصاد به معرفی دانشگاه.

۱۲- یک نفر نماینده شورای کشاورزی مرکز.

۱۳- یک نفر متخصص اقتصاد صنعتی.

۱۴- یک نفر متخصص اقتصاد پولی و مالی.

۱۵- یک نفر متخصص اقتصاد کارگری.

ب- رییس کل بانک مرکزی ایران سمت ریاست شورا را خواهد داشت.

ج- اشخاص مذکور در بندهای ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ از طرف هیأت وزیران برای

مدت سه سال منصوب می‌شوند.

در سه سال اول در آخر هر سال یک نفر به قید قرعه از عضویت خارج و خود

او یا شخص دیگری برای مدت سه سال به جای او منصوب می‌شود.

در صورت فوت یا استعفاء یا عدم توانایی انجام کار و یا احراز عدم صلاحیت

هر یک از اعضاء عضو دیگری به جای او منصوب و دوره مأموریت او را تکمیل

خواهد نمود.

د- اعضاء شورای پول و اعتبار قبل از شروع به کار باید در جلسه شورای پول

و اعتبار قسم یاد نموده و خدا را گواه بگیرند که در انجام وظایف شورای پول و اعتبار نهایت دقت و دلسوزی را مبذول دارند و کلیه تصمیمات خود را مقرون به صلاح کشور نموده و رعایت کامل حفظ اسرار شورا را بنمایند.

ماده ۴- شورای پول و اعتبار می‌تواند در هر مورد که لازم باشد اشخاص صلاحیتدار برای مشورت درباره امور مخصوص انتخاب و دعوت کند.

ماده ۵-

۱- شورا بر حسب دعوت رییس خود لاقلاً ماهی یک مرتبه تشکیل جلسه می‌دهد و نیز هر موقع که لاقلاً پنج نفر از اعضای شورا تقاضا کنند تشکیل جلسه خواهد داد.

۲- برای مذاکره و اخذ تصمیم حضور لاقلاً دوسوم از اعضاء در جلسه شورا ضروری است. تصمیمات به اکثریت دوسوم آراء اعضای حاضر اتخاذ می‌شود.

۳- صورت‌مجلس مذاکرات شورا در دفتر مخصوصی ضبط شده و به امضای رییس و دبیر شورا رسیده و در مرکز بانک نگهداری می‌شود. رییس شورا برای امضای کلیه مکاتبات که شامل رونوشت و یا مستخرجه‌های صورتمجالس‌ها نیز می‌باشد به دبیر کل شورا اختیارات خواهد داد.

ماده ۶- دستگاه‌های دولتی و مؤسسات اعتباری دولتی و خصوصی موظفند در صورت تقاضای شورا کلیه اعتباراتی را که برای شورا لازم بداند به‌استثنای موارد مذکور در بند ب ماده ۲ را در اختیار شورا بگذارند.

ماده ۷-

۱- اعضای شورای پول و اعتبار جز در مواردی که قانون وظیفه‌ای برای آنها تعیین کرده است موظف به حفظ اسرار و اطلاعاتی که به مناسبت کار خود به دست آورده‌اند می‌باشند.

۲- اعضای اداری شورا و مشاورین و افرادی که شورا در اجرای وظایف خود به آنها مراجعه می‌کند نیز مشمول بند یک بالا می‌باشند.

۳- متخلفین از مقررات این ماده مشمول مجازات مقرر در ماده ۱۳۸ قانون کیفر عمومی خواهند بود.

ماده ۸-

۱- شورای پول و اعتبار هر گونه اطلاعاتی که وزیر دارایی بخواهد در دسترس او می‌گذارد.

۲- شورا هر سه ماه یک مرتبه گزارشی از طرز اجرای وظایف خود و تحولات پولی و بانکی کشور به وزیر دارایی می‌دهد و هر گونه نظرات و پیشنهاداتی که درباره احتیاجات اقتصاد ملی مفید بدانند نیز در گزارش خود ذکر می‌نماید.

۳- شورا نمی‌تواند جز به موجب قانون و یا موافقت قبلی وزیر دارایی به انتشار هیچ گونه نشریه‌ای اقدام کند مگر انتشاراتی که جنبه تحقیقی و علمی داشته باشد.

قسمت سوم: دبیر کل و دبیرخانه**ماده ۹-**

۱- دبیر کل شورا پول و اعتبار بر حسب پیشنهاد رییس شورای پول و اعتبار و تصویب وزیر دارایی برای مدت شش سال انتخاب منصوب می‌شود.

۲- دبیر کل شورای پول و اعتبار یا نماینده او در مقابل دادگاه و مراجع قانونی دیگر و ادارات دولتی و غیر دولتی نماینده تام‌الاختیار شورا می‌باشد و کلیه دعاوی حقوقی و جزایی به وسیله او اقامه و دفاع می‌شود.

قسمت چهارم: مقررات مختلف

ماده ۱۰- دستگاه‌های شورای پول و اعتبار جزء لاینفک سازمان بانک مرکزی ایران می‌باشد و هزینه آنها مانند هزینه شورا بر عهده بانک مرکزی ایران است و کارمندان اداری شورای پول و اعتبار جزء کارمندان اداری بانک مرکزی ایران می‌باشند.

فصل دوم: پول**قسمت اول: تعریف - برابری**

ماده ۱۱- واحد پول کشور ایران ریال است که به یکصد دینار تقسیم می‌شود.

ماده ۱۲- قیمت یک گرم طلای خالص ۸۵,۲۳۹۶۱۵۶ ریال (هشتاد و پنج ریال و دو میلیون و سیصد و نود و شش هزار و یکصد و پنجاه و شش ده میلیون ریال) است و یک ریال محتوی ۱۱۷۳۱۶٪ گرم یکصد و هفده هزار و سیصد و

شانزده ده میلیونیم گرم طلای خالص می‌باشد.

ماده ۱۳- برابری پول‌های خارجی نسبت به ریال و نرخ خرید و فروش ارز توسط بانک مرکزی با رعایت تعهدات کشور در مقابل صندوق بین‌المللی پول تعیین و در روزنامه رسمی کشور درج خواهد گردید.

قسمت دوم: امتیاز و انحصار انتشار پول

ماده ۱۴- امتیاز انتشار پول ایران در اختیار دولت است.

۲- این امتیاز مطابق مقررات این قانون منحصراً از طرف بانک مرکزی ایران بدون دخالت هیچ دستگاه دولتی یا خصوصی دیگری به اجراء گذاشته می‌شود.

قسمت سوم: جریان قانونی و قوه ابراء

ماده ۱۵-

۱- تنها اسکناس و پول‌های فلزی که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده است و یا به موجب این قانون انتشار می‌یابد جریان قانونی و قوه‌ابراء خواهند داشت.

۲- میزان و قوه ابراء انواع اسکناس‌ها و مسکوکات فلزی در جریان به پیشنهاد بانک مرکزی ایران توسط شورای پول و اعتبار تعیین و پس از تصویب وزیر دارایی به موقع اجراء گذاشته خواهد شد.

۳- بانک مرکزی ایران در مقابل سرقت یا گم شدن و یا از بین رفتن اسکناس‌ها و مسکوکات هیچ گونه تعهد و مسئولیتی ندارد.

ماده ۱۶- پول طلا جریان قانونی نخواهد داشت مگر این که بنا به پیشنهاد شورا پول و اعتبار هیأت وزیران به موجب تصویبنامه اجازه به جریان گذاردن آن را صادر کند.

ترتیب و شرایط ضرب سکه‌ها و طریقه به جریان گذاردن و خروج آنها از جریان نیز به همین طریق تعیین خواهد شد.

۲- شرایط وارد کردن طلا و نقره به کشور یا صدور از کشور برای احتیاجات مسلم اقتصادی به پیشنهاد شورای پول و اعتبار و تصویب هیأت وزیران خواهد بود.

قسمت چهارم: انتشار و به جریان گذاردن پول و خروج آن از جریان

ماده ۱۷-

۱- مبلغ اسمی و شکل و نقشه و رنگ و سایر مشخصات اسکناس‌ها و همچنین مبلغ اسمی جنس و میزان فلز و وزن و اندازه و سایر مشخصات پول‌های فلزی در گردش به استثنای پول طلا و مهلت و طرز و شرایط خروج آنها از گردش به پیشنهاد بانک مرکزی ایران و تصویب وزیر دارایی خواهد بود.

۲- در انقضای مدتی که برای خروج اسکناس یا پول فلزی از جریان معین شده مبالغ ارائه نشده رواج قانونی خود را از دست خواهد داد. ولی بانک مرکزی تا ده سال پس از آن تاریخ پول‌های منسوخ را بدون دریافت هزینه با پول رایج تعویض خواهد کرد و پس از خاتمه این مدت مبلغ پول‌های ارائه نشده عاید خزانه دولت شده و در صورت بدهی دولت به بانک به مصرف استهلاک دیون به بانک مرکزی خواهد رسید.

۳- اسکناس‌ها دارای امضاء وزیر دارایی و رییس کل بانک مرکزی ایران خواهد بود.

قسمت پنجم: پشتوانه

الف- اصول کلی

ماده ۱۸- بانک مرکزی ایران نمی‌تواند هیچ گونه تعهد ریالی به شکل اسکناس بنماید مگر این که در مقابل آن به ارقام دارایی‌های مذکور در زیر به‌طوری که در مواد ۲۰ تا ۲۷ این قانون تعریف شده‌اند اضافه شده باشد:

الف- طلا طبق ماده ۲۰.

ب- ارز طبق ماده ۲۱.

ج- اسناد قرضه صادره و یا تضمین شده از طرف دولت و شهرداری‌ها و وام‌ها و دیون مشابه آن طبق مواد ۲۳ و ۲۴ و ۲۵.

د- در صورتی که اسناد قرضه مندرج در بند ج بالا کافی نباشد مطالبات ریالی بابت اعتبارات صنعتی بازرگانی و یا کشاورزی طبق ماده ۲۶.

ماده ۱۹- از دارایی‌های مذکور در ماده ۱۸ قسمت الف و ب نباید از چهل درصد مجموع کمتر باشد.

ب- پشتوانه طلا

ماده ۲۰-

۱- دارایی‌هایی که جزو پشتوانه طلا قبول می‌شوند عبارتند از شمش طلا و طلای مسکوک موجود در خزانه‌های بانک و طلائی که در بانک‌های مرکزی بیگانه و یا مؤسسات مالی بین‌المللی سپرده باشد.

۲- طلای تحویلی به صندوق بین‌المللی پول و یا بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات بین‌المللی مشابه بابت سهمیه و یا سرمایه طبق قوانین مصوبه.

ج- پشتوانه ارزی

ماده ۲۱- دارایی‌های ارزی قابل قبول جزو پشتوانه منحصرأ عبارتند از:

الف- اسکناس‌های خارجی مورد قبول بانک مرکزی ایران.

ب- مطالبات ارزی اعم از دیداری یا مدت‌دار که مدت آن از شش ماه تجاوز نکند.

ج- هر گونه پرداخت به صندوق بین‌المللی پول و یا بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات بین‌المللی مشابه بابت سهمیه و یا سرمایه طبق قوانین مصوب.

د- اسنادی که از طرف دولت‌های بیگانه و صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و شرکت مالی بین‌المللی و یا دستگاه‌های مشابه صادر و یا تضمین شده.

ه- مطالبات ریالی یا ارزی از خارجه که بر اثر اجرای قراردادهای بین‌المللی پرداخت و مبادلات ارزی و پایاپای حاصل شده تا حدودی که در قراردادهای مزبور پیش‌بینی شده است.

و- اسناد بازرگانی قابل پرداخت به ارز صادره عهده خارجه که دارای دو امضای معتبر باشد که یکی از آن باید امضای بانک واگذارنده باشد و سررسید آنها از حدودی که در ماده ۲۷ پیش‌بینی شده بیشتر نباشد.

ز- ارزهایی که به عنوان پشتوانه قبول می‌شود باید قابل تبدیل به طلا باشد و شورای پول و اعتبار بر حسب پیشنهاد هیأت عامل بانک مرکزی ایران این نوع ارزها را تعیین می‌نماید. و در صورت اقتضا حداکثر مبالغی را که از هر کدام از

ارزهای مزبور در پشتوانه می‌توان قبول کرد معین خواهد نمود.

ماده ۲۲- سود و زیان‌های حاصل از تغییر برابری‌های قانونی و یا اتفاقات ناشی از قوه قهریه به حساب دولت خواهد بود و در صورت زیان دولت می‌تواند سند خزانه صادر و به بانک مرکزی تسلیم نماید.

د- اسناد صادره یا تضمین شده از طرف دولت و شهرداری‌ها و وام‌ها و مطالبات مشابه.

ماده ۲۳- دارایی‌های حاصل از اعطای وام و تسهیلات اعتباری به دولت که در پشتوانه قابل قبول می‌باشد منحصراً از مطالبات زیر تشکیل می‌شود:

۱- تا میزان ۱۴,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال (چهارده میلیارد ریال) بدهی‌های دولت به بانک ملی ایران.

۲- اسناد خزانه‌ای که ممکن است دولت در اجرای مقررات ماده ۲۲ این قانون صادر و به بانک مرکزی واگذار کند.

به این اسناد بهره تعلق نمی‌گیرد و سود احتمالی حاصله از تغییر برابری قانونی طلا و ارزهای پشتوانه و یا تعویض پول در جریان قبل از هر چیز به مصرف استهلاک این اسناد خواهد رسید.

۳- تنخواه‌گردانی که به منظور تسهیل پرداخت‌های جاری در اختیار دولت گذارده می‌شود تا حدود یک‌دهم درآمد پیش‌بینی شده در هر سال مشروط بر این که:

الف- اجازه استفاده از تنخواه‌گردان ضمن تصویب قانون بودجه هر سال به تصویب رسیده باشد.

ب- جمع کل مبالغی که تحت این عنوان استفاده می‌شود از یک‌دهم وصولی‌های قطعی بودجه عادی در دوره عملکرد سال تجاوز نکند.

ج- به موجب قانون دولت مکلف شده باشد کل مبالغ استفاده شده را حداکثر تا آخر سال مالی مورد بحث بدون در نظر گرفتن باقی‌مانده دوره عملکرد مسترد دارد.

۴- اسناد خزانه و اوراق قرضه صادره و یا تضمین شده از طرف دولت و شهرداری‌ها مشروط بر این که در هر مورد اجازه انتشار آن قانوناً تحصیل شده باشد.

۵- وام‌های اعطایی به شهرداری‌ها تا حدود سی درصد درآمد سالیانه آنها و شرکت‌ها و بنگاه‌های تجاری که با سرمایه دولت تشکیل می‌شود با تضمین

وزارت دارایی.

ماده ۲۴- کلیه تعهدات دولت ناشی از اجرای ماده ۲۳ که به عنوان پشتوانه قبول شده است به وسیله جواهرات سلطنتی موضوع قانون ۲۵ آبان ماه ۱۳۱۶ تضمین می‌شود و نگاهداری و حفاظت جواهرات مزبور و طلای پشتوانه به بانک مرکزی ایران واگذار می‌گردد.

ماده ۲۵- اسناد قرضه دولتی که به عنوان پشتوانه قبول شده‌اند در صورتی که قیمت آنها مساوی یا پایین‌تر از قیمت در موقع واریز باشد به قیمت خرید و چنانچه قیمت خرید آنها زیادتر از قیمت واریز باشد به قیمت واریز محسوب می‌گردد.
ه- مطالبات مربوط به عملیات بازرگانی و صنعتی و کشاورزی.

ماده ۲۶- فقط دارایی‌های ذیل به عنوان عملیات اعتباری بازرگانی و صنعتی و کشاورزی جزء پشتوانه پذیرفته می‌شوند:

۱- برات‌های ریالی و هر گونه اسناد بازرگانی ریالی دیگری که به حواله‌کرد قابل پرداخت باشد مشروط بر این که دارای سه امضاء معتبر بوده که یکی از آنها باید امضاء بانک واگذارنده باشد.

۲- وام‌ها و سایر مطالبات ریالی با مدت معین که در برابر شمش و یا مسکوک طلا پرداخت شده باشد.

۳- اسناد وام‌هایی که بانک ملی ایران به مؤسسات تولیدی و مؤسسات تخصصی اعتبار صنعتی داده است حداکثر تا ۳۶۱۰ میلیون ریال.

۴- وام‌های اعطایی به مؤسسات تخصصی اعتباری که به طور مستقیم یا غیر مستقیم متعلق به دولت بوده و یا تحت نظارت دولت اداره می‌شوند طبق شرایط زیر:

الف- مدت این وام‌ها از یک سال تجاوز نکند.

ب- وام‌های مزبور به وسیله واگذاری مطالبات مؤسسات نامبرده به بانک مرکزی ایران تضمین شود.

سررسید مطالباتی که بدین منظور به بانک مرکزی واگذار می‌شود از تاریخ دریافت وام به بانک مرکزی از یک سال بیشتر نباشد و کلیه حقوق بانک واگذارنده نسبت به مطالبات مزبور به بانک مرکزی منتقل گردد.

ج- ارزش اسمی مطالبات واگذار شده لااقل معادل یک سوم از مبلغ وام اعطایی بانک مرکزی بیشتر باشد.

د- مطالبات واگذار شده با تضمین شخص ثالث قابل قبول یا با گروگان به نفع بانک مرکزی ایران همراه باشد.

ماده ۲۷- سررسید بروات و اسناد بازرگانی و وام‌ها و سایر مطالبات مذکور در بند ۱ و ۲ ماده ۲۶ از تاریخ قبول آنها در پشتوانه نباید از ۱۲۰ روز تجاوز کند ولی شورای پول و اعتبار می‌تواند در مورد اعتبارهای صادراتی مدت ۱۲۰ روز فوق را حداکثر تا ۳۰۰ روز افزایش دهد.

فصل سوم: بانک مرکزی

قسمت اول: تشکیل - مرکز اصلی - سرمایه

ماده ۲۸-

۱- به منظور حفظ ارزش پول و تنظیم اعتبارات مؤسسه مستقلی به نام بانک مرکزی ایران تشکیل می‌گردد که دارای حق انحصاری انتشاراسکناس و پول فلزی خواهد بود.

۲- مرکز اصلی بانک مرکزی ایران تهران است ولی در صورت اقتضای مصالح عالیله کشور می‌تواند به موجب تصویب‌نامه هیأت وزیران مرکز به محل دیگری تغییر کند.

۳- بانک مرکزی ایران می‌تواند شعب یا نمایندگی در هر جا ضروری بداند تأسیس نماید و یا به بانک ملی ایران نمایندگی بدهد.

ماده ۲۹- بانک مرکزی ایران تابع قوانین و آیین‌نامه‌های عمومی مربوط به دولت و بنگاه‌هایی که با سرمایه دولت تشکیل شده‌اند نمی‌باشد مگر آن که در قانون مربوط صراحتاً از بانک مرکزی ایران اسم برده شده باشد ولی نسبت به مواردی که در این قانون پیش‌بینی نشده باشد بانک تابع قوانین مربوط به شرکت‌های سهامی است.

ماده ۳۰- مبلغ ۳,۶۰۹,۸۵۳,۱۷۶,۸۵ (مبلغ سه میلیارد و ششصد و نه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و یکصد و هفتاد و شش ریال و هشتاد و پنج

دینار) قسمتی از تفاوت ارزیابی پشتوانه موضوع قانون ۲۸ اردیبهشت ماه ۱۳۳۶ که در حساب نزد بانک ملی ایران موجود است به بانک مرکزی ایران منتقل و ۳,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰ (سه میلیارد و ششصد میلیون ریال) آن بابت سرمایه و بقیه ۹,۸۵۳,۱۷۶,۸۵ (نه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و یکصد و هفتاد و شش ریال و هشتاد و پنج دینار) اندوخته بانک مزبور را تشکیل خواهد داد.

قسمت دوم: وظایف

ماده ۳۱- وظایف بانک مرکزی به قرار زیر است:

الف- نگاهداری حساب برای دولت و شهرداری‌ها و بنگاه‌ها و مؤسسات دیگر که تمام یا قسمتی از سرمایه آن متعلق به دولت است و یا تحت نظارت دولت می‌باشد و انجام کارهای بانکی آنها در داخله و خارجه طبق قراردادهایی که با وزارت دارایی و یا مؤسسات مربوط منعقد می‌کند. دولت و مؤسسات مزبور نیز مکلفند وجوه خود را منحصراً نزد بانک مرکزی ایران نگاهداری و عملیات بانکی خود را توسط بانک مزبور انجام دهند.

ب- انجام کلیه عملیات مربوط به اسناد قرضه دولت طبق قرارداد با وزارت دارایی.
ج- در مؤسسات مالی بین‌المللی نماینده دولت بوده و در اجرای موافقتنامه‌های مالی و بازرگانی بین دولت و سایر کشورها قراردادهای پرداخت منعقد و به حساب دولت اجراء خواهد نمود. دولت می‌تواند برای جبران زیان احتمالی ناشی از تبدیل ارز و یا عدم وصول مطالبات و اعتبارهای اعطاء شده یا نظایر آن که ممکن است در اجرای این گونه قراردادهای پیشامد کند اسناد خزانه صادر و به بانک مرکزی ایران تسلیم نماید.

د- حفظ موازنه ارزی کشور و در صورت لزوم پیشنهاد تنظیم مقررات مربوط به معاملات ارزی به شورای پول و اعتبار. مقررات مزبور پس از تصویب هیأت وزیران قابل اجراء خواهد بود.

ه- افتتاح و نگاهداری حساب جاری نزد بانک‌های خارجه و یا نگاهداری حساب بانک‌های داخله و خارجه در نزد خود و انجام کلیه عملیات مجاز بانکی دیگر و تحصیل اعتبارات در داخله و خارجه به حساب خود و یا به حساب بانک‌های داخله.

قسمت سوم: عملیات

ماده ۳۲- بانک مرکزی ایران می‌تواند عملیات زیر را انجام دهد:

الف- کلیه معاملات مربوط به طلا و ارز.

ب- تنزیل مجدد بروات و اسناد بازرگانی و اسناد وام‌های صنعتی و کشاورزی که از طرف بانک‌های ثبت شده در ایران ارائه می‌شود و یا اعطای وام و اعتبار به آنها.

ج- اعطای وام به دولت یا با تضمین دولت و یا تضمین اعتبارات اعطایی به دولت یا به اشخاص ثالث به ضمانت دولت طبق قانون و یا صدور اوراق قرضه در مقابل این گونه وام‌ها طبق قرارداد جداگانه با وزارت دارایی. دولت قبل از تقدیم هر گونه لایحه وام به مجلسین نظر صریح شورای پول و اعتبار را تحصیل و ضمیمه لایحه خواهد نمود.

د- خرید و فروش اوراق قرضه صادره یا تضمین شده از طرف دولت که به موجب بند ۴ ماده ۲۳ این قانون صادر شده یا اوراق قرضه صادره یا تضمین شده از طرف دولت‌های خارجی و یا مؤسسات مالی معتبر.

ماده ۳۳- در موارد توقف و یا ورشکستگی بدهکاران موجودی حساب آنها نزد بانک مرکزی خواهد رسید.

قسمت چهارم: ارکان بانک

ماده ۳۴- بانک مرکزی ایران دارای ارکان ذیل است:

الف- مجمع عمومی.

ب- رییس کل.

ج- شورای پول و اعتبار

د- هیأت عامل.

ه- هیأت نظارت اندوخته اسکناس.

و- هیأت نظار.

ز- بازرس دولت.

الف- مجمع عمومی

ماده ۳۵- مجمع عمومی بانک از اعضای شورای پول و اعتبار و هیأت عامل

و هیأت نظار و بازرس تحت ریاست وزیر دارایی تشکیل می‌شود.
ماده ۳۶- مجمع عمومی بانک لاقلاً سالی یک مرتبه و علاوه بر آن به تقاضای وزیر دارایی و یا رییس کل بانک و یا سه نفر از اعضاء به دعوت رییس مجمع تشکیل و دارای وظایف و اختیارات زیر می‌باشد:
 الف- رسیدگی و اظهار نظر نسبت به گزارش وضع بانک که رییس کل بانک به مجمع داده است.

ب- انتخاب هیأت نظار.

ج- تصویب ترانامه بانک و پیشنهاد تقسیم سود.

د- تصویب گزارش سالیانه عملیات بانک قبل از تقدیم به هیأت دولت.

ه- اتخاذ تصمیم نهایی نسبت به نظریات و تصمیمات هیأت نظار.

ماده ۳۷- تصمیم‌های مجمع عمومی در صورتی معتبر است که اکثریت هر یک از دو گروه شورای پول و اعتبار و هیأت نظار حاضر باشند. تصمیم‌ها به اکثریت آراء عده حاضری که حق رأی دارند اتخاذ می‌شود و در صورت تساوی آراء تصمیم طرفی که رأی رییس جزو آن است قابل اجرا می‌باشد.

۲- هیأت عامل و هیأت نظار و بازرس دولت در مجمع عمومی حق رأی ندارند.

ب- رییس کل

ماده ۳۸-

۱- رییس کل بانک مرکزی ایران به پیشنهاد وزیر دارایی و تصویب هیأت وزیران به موجب فرمان ملوکانه برای مدت سه سال منصوب و انتخاب مجدد او بلامانع است.

۲- رییس کل بانک علاوه بر ریاست شورای پول و اعتبار طبق بند ب ماده ۳ این قانون عضویت شورای عالی اقتصاد را نیز خواهد داشت.

ماده ۳۹- رییس کل بانک بالاترین مقام اداری بانک بوده و علاوه بر اختیار استخدام و تعلیق و یا اخراج کارمندان و مستخدمین و تعیین شغل و حقوق و ترفیع آنها و به طور کلی انجام تمام امور داخلی و اداری در حدود آیین‌نامه‌ها و بودجه‌ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید دارای وظایف و اختیارات ذیل می‌باشد:

الف- اجرای تصمیمات شورای پول و اعتبار و هیأت عامل بانک.

- ب- نظارت در اجرای این قانون و اساسنامه و آیین‌نامه‌های بانک.
- ج- نمایندگی بانک در کلیه مراجع قضایی و یا غیر قضایی با حق توکیل.
- د- اتخاذ تصمیم نسبت به کلیه امور جاری بانک که این قانون صراحتاً جزو وظایف و اختیارات سایر ارکان بانک قرار نداده است.
- ه- تفویض قسمتی از اختیارات خود و حق امضاء به قائم مقام و معاونین و یا کارمندان دیگر.
- و- تقدیم گزارش از وضع حساب‌های بانک به مجمع عمومی و شورای پول و اعتبار.
- ز- آگاه ساختن هیأت نظار از کلیه تصمیمات شورای پول و اعتبار.
- ج- شورای پول و اعتبار
- ماده ۴۰-** شورای پول و اعتبار علاوه بر وظایف مذکور در ماده ۲ این قانون عملیات ذیل را نیز پیشنهاد رییس کل بانک انجام می‌دهد:
- الف- تصویب آیین‌نامه استخدام و سایر آیین‌نامه‌های داخلی و بودجه بانک.
- ب- تعیین نرخ رسمی تنزیل و نرخ بهره و کارمزد معاملات با دولت و سایرین.
- ج- تنظیم آیین‌نامه اجرایی قانون ارز و پیشنهاد آن به هیأت دولت برای صدور تصویب‌نامه.
- د- اتخاذ تصمیم راجع به خرید و یا فروش طلا و یا نقره و ورود آن به کشور یا خروج آن از کشور. خروج طلا و نقره از کشور باید به تصویب هیأت وزیران برسد.
- ه- اتخاذ تصمیم نسبت به هر موضوع دیگری که از طرف رییس کل بانک در حدود این قانون پیشنهاد شود.
- د- هیأت عامل
- ماده ۴۱-** هیأت عامل بانک مرکزی از رییس کل و قائم مقام او و سه نفر معاون تشکیل می‌شود.
- ماده ۴۲-** قائم مقام رییس کل بانک بر حسب پیشنهاد رییس کل بانک و موافقت وزیر دارایی و تصویب هیأت وزیران به فرمان ملوکانه برای مدت سه سال منصوب می‌گردد و در صورت غیبت و یا معذوریت رییس بانک کلیه اختیارات و وظایف قانونی او را خواهد داشت. تجدید انتخاب قائم مقام بلامانع است.

ماده ۴۳- معاونین بانک به پیشنهاد رییس کل بانک و موافقت وزیر دارایی به موجب تصویب‌نامه هیأت وزیران برای مدت سه سال منصوب می‌شوند و تجدید انتخاب آنها بلامانع است.

ماده ۴۴- اعضای هیأت عامل باید قبل از شروع به کار با حضور سه نفر از وزراء که هیأت وزیران تعیین می‌کند سوگند یاد نمایند.

ماده ۴۵- وظایف قائم مقام و هر یک از معاونین را رییس کل تعیین می‌نماید. ه- هیأت نظارت اندوخته اسکناس.

ماده ۴۶-

۱- برای نظارت در اندوخته اسکناس هیأت مخصوصی مرکب از ۹ نفر به شرح ذیل تشکیل می‌شود:

از طرف مجلس سنا دو نفر از سناتورها.

از طرف مجلس شورای ملی دو نفر از نمایندگان.

وزیر دارایی.

دادستان کل.

رییس کل بانک مرکزی ایران.

خزانه‌دار کل.

بازرس موقت دولت در بانک مرکزی ایران.

مدت مأموریت نمایندگان مجلسین یک سال بوده و در اولین جلسه مجلس شورای ملی و سنا در اردیبهشت ماه هر سال و اگر در آن موقع مجلس دایر نباشد در اولین جلسه‌ای که مجلس رسمی شود انتخاب خواهند شد و در هر حال تا انتخاب جانشین خود به این سمت باقی خواهند ماند.

۲- هیأت نظارت اندوخته اسکناس عهده‌دار وظایف ذیل است:

الف- بازرسی و دریافت اسکناس‌های چاپ شده.

ب- نگاهداری اسکناس‌ها و تحویل آنها به بانک در مقابل پشتوانه قانونی.

تحویل اسکناس‌ها به بانک از لحاظ حساب پشتوانه در حکم به جریان گذاشتن آن خواهد بود.

ج- دریافت اسکناس‌هایی که از جریان خارج می‌شود.

د- دریافت اسکناس‌هایی که باید باطل شود و رسیدگی به عملیات مربوط به آنها و معدوم کردن آنها. در موقع معدوم کردن اسکناس‌ها صورتمجلسی در دفتر مخصوصی تهیه شده و رونوشتی از آن به وزارت دارایی فرستاده می‌شود.

ه- نگاهداری حساب‌های پشتوانه اسکناس طبق قوانین و مقررات.

و- هیأت نظار

ماده ۴۷- هیأت نظار مرکب از پنج نفر است که مجمع عمومی برای مدت یک سال از میان اشخاص صلاحیتدار انتخاب می‌نماید.

ماده ۴۸- هیأت نظار به دستور رییس هیأت لااقل ماهی یک بار تشکیل جلسه داده و دارای وظایف و اختیارات زیر می‌باشد:

الف- وظایف

۱- مراقبت در امور بانک طبق مقررات این قانون.

۲- رسیدگی به دفاتر و حساب‌های بانک و خلاصه حساب‌هایی که بانک طبق ماده ۵۷ این قانون هرماه منتشر می‌نماید.

۳- رسیدگی به موجودی اسکناس و پول‌های فلزی.

۴- رسیدگی به ترازنامه سالیانه و گواهی صحت و یا رد آن و تهیه نظریات خود برای مجمع عمومی.

ب- اختیارات:

۱- بدون هیچ گونه محدودیت و مانعی می‌تواند کلیه اسناد و حساب‌ها و اموال بانک را مورد رسیدگی قرار دهد.

۲- در صورت لزوم می‌تواند از مضمون هر نوع مکاتبه و یا صورتمجلس و به طور کلی هر نوع نوشتجات بانک اعم از اداره مرکزی و یا شعب و نمایندگی‌ها اطلاع حاصل نماید.

۳- می‌تواند آزادانه و بدون اطلاع قبلی هر یک از دوابر بانک را بازرسی کند و برای این منظور می‌تواند به خزانه‌ها و صندوق‌های بانک و پشتوانه اسکناس اعم از طلا و جواهر دسترسی داشته باشد.

۴- هیأت نظار می‌تواند عملیات مندرج در این ماده را مستقیماً یا به وسیله یکی از اعضای خود اجرا نماید.

ماده ۴۹- هیأت نظار حق مداخله مستقیم در امور بانک را ندارد ولی می‌تواند نظریات خود را کتباً به رییس کل اطلاع دهد که در ظرف ۱۵ روزدرباره آنها اظهار نظر کند. در خاتمه این مدت یعنی پس از دریافت توضیحات و ملاحظات رییس کل بانک هیأت نظار موضوع را مجدداً مورد رسیدگی قرار داده و نظر قطعی خود را برای تسلیم به مجمع عمومی بانک ابراز می‌نماید اتخاذ تصمیم نهایی با مجمع عمومی خواهد بود.

ز- بازرس دولت

ماده ۵۰- وزارت دارایی به وسیله یک نفر بازرس که بر حسب پیشنهاد وزیر دارایی و تصویبنامه هیأت وزیران تعیین می‌شود بر عملیات بانک نظارت می‌کند و گزارش‌های مرتب راجع به امور بانک را از او دریافت می‌دارد. حقوق اعضای هیأت نظار و بازرس دولت که به موجب تصویبنامه تعیین می‌شود از طرف وزارت دارایی پرداخت می‌گردد.

ماده ۵۱- بازرس دولت می‌تواند بدون حق رأی در جلسات شورای پول و اعتبار و هیأت نظار شرکت نماید.

قسمت پنجم: وضع ماهیانه - ترازنامه و تقسیم سود

ماده ۵۲- سالی مالی بانک در آخر اسفند ماه هر سال به پایان می‌رسد - حساب‌های بانک در آخر اسفند بسته شده و ترازنامه بانک باید لااقل یک ماه قبل از تشکیل مجمع عمومی به هیأت نظار تسلیم شود.

تصویب ترازنامه از طرف مجمع عمومی برای هیأت عامل به منزله مفاصاحساب خواهد بود. ترازنامه پس از تصویب مجمع عمومی به دولت تسلیم‌گردیده و در روزنامه رسمی کشور درج می‌شود.

ماده ۵۳- به موجب قانون تنقیح قوانین مالیاتی کشور مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۳۰ نسخ گردیده است.

قسمت ششم: مقررات مختلف

ماده ۵۴- هیأت نظار و بازرس دولت بایستی قبل از شروع به کار در حضور

مجمع عمومی سوگند یاد کنند که اسرار بانک را حفظ کنند.

ماده ۵۵- اعضای هیأت عامل بانک و هیأت نظار و بازرس دولت در مدت تصدی خود نمی‌توانند اقدام به معاملات تجاری نموده یا عضویت شرکت‌ها و بنگاه‌های تجاری را قبول نمایند و یا در سایر دستگاه‌های دولتی یا ملی سمتی داشته باشند جز در مؤسسات خیریه و اجتماعی آن هم به طور غیر موظف.

ماده ۵۶- بانک در مقابل اسناد صادره از بانک وقتی ملزم است که لاقلاً دارای دو امضاء مجاز باشد.

ماده ۵۷- بانک مرکزی ایران موظف است لاقلاً ماهی یک مرتبه صورت خلاصه از وضع حساب‌های خود طبق نمونه‌ای که به تصویب شورای پول و اعتبار می‌رسد انتشار دهد.

فصل چهارم: بانکداری

ماده ۵۸-

۱- بانک مؤسسه‌ای است که به صورت شرکت سهامی مطابق قانون بازرگانی تشکیل شده بر اساس مواد این فصل به عملیات بانکی اشتغال ورزد:

۲- تشخیص عملیات بانکی با شورای پول و اعتبار است.

ماده ۵۹- اشتغال به عملیات بانکی ممنوع است مگر با اجازه شورای پول و اعتبار. اساسنامه بانک‌ها نیز باید به تصویب شورای پول و اعتبار برسد. ادارات ثبت مکلفند برای ثبت بانک‌های داخلی موافقت کتبی شورای پول و اعتبار و رونوشت اساسنامه مصوبه شورا را مطالبه نمایند.

ماده ۶۰- شورای پول و اعتبار می‌تواند در صورتی که تعداد بانک‌های موجود را در رشته به خصوصی کافی بداند از صدور اجازه تأسیس بانک جدید برای آن رشته خودداری نماید.

ماده ۶۱-

۱- در موارد زیر اجازه تأسیس بانک از طرف شورای پول و اعتبار باطل می‌شود:
الف- در صورت تقاضای خود بانک.

ب- در صورتی که بانک برای مدت یک سال از تاریخ ابلاغ اجازه ثبت عملیات

خود را شروع نکند.

ج- در صورتی که بانک بدون عذر موجه فعالیت خود را برای مدتی متجاوز از سه ماه قطع کند.

۲- در موارد زیر نیز شورای پول و اعتبار ممکن است اجازه صادره را باطل نماید:
الف- موقعی که بانک بر خلاف اساسنامه خود یا بر خلاف قوانین و تصویب‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌های متکی به این قانون رفتار کند.

ب- موقعی که قدرت پرداخت از بانک سلب شود.

۳- جز در مواردی که ابطال اجازه از طرف خود بانک تقاضا شده باشد در سایر موارد شورای پول و اعتبار باید ایراد یا ایرادات خود را کتباً به بانک‌خاطی اعلام دارد و بانک مزبور در ظرف ده روز از وصول اخطار پاسخ خود را کتباً به دبیرخانه شورای پول و اعتبار تسلیم دارد.

بانک‌ها می‌توانند در مدت سی روز از ابلاغ تصمیم نهایی شورای پول و اعتبار به هیأت وزیران شکایت نمایند و تصمیم هیأت وزیران قطعی است.

ماده ۶۲-

۱- کلیه سهام بانک‌ها باید بانام باشد.

۲- بانک‌های ایرانی نمی‌توانند بیش از چهل درصد سهام خود را به اتباع خارجه واگذار نمایند خواه این واگذاری در حین تأسیس و یا پس از آن به‌عمل آید.
بانک‌هایی که بیش از ۴۰ درصد سرمایه آن متعلق به اتباع بیگانه باشد خارجی تلقی شده و ثبت آن ممنوع است مگر با اجازه قانون.

۳- بانک‌های موجود در تاریخ تصویب این قانون از مقررات بندهای یک و دو این ماده و بند ۲ ماده ۶۳ مستثنی هستند.

ماده ۶۳-

۱- سرمایه بانک‌ها عموماً نقدی و در موقع تأسیس و یا افزایش سرمایه هنگام انجام تشریفات ثبتی باید در بانک مرکزی ایران سپرده شده باشد.

۲- سرمایه بانک‌های داخلی حداقل یکصد میلیون ریال است که باید لاقفل پنجاه درصد آن پرداخت شده باشد و سرمایه بانک‌های خارجی حداقل باید یکصد میلیون ریال پرداخت شده باشد.

۳- در صورتی که بانکها فعالیت خود را فقط به نقاط خارج از تهران محدود نموده و در تهران شعبه یا نمایندگی نداشته باشند می‌توانند با سرمایه‌ای معادل نصف مبالغ مندرج در بند ۲ بالا به ثبت برسند.

ماده ۶۴-

۱- بانکها مکلفند که حداقل ۱۵ درصد سود ویژه سالیانه خود را به حساب اندوخته قانونی منتقل نمایند تا آن که اندوخته مزبور معادل سرمایه بانک بشود و بعد از آن اختیاری است. از حساب اندوخته با موافقت شورای پول و اعتبار فقط برای جبران زیان و یا افزایش سرمایه می‌توان استفاده نمود.

۲- بانکهای خارجی اندوخته را فقط می‌توانند با اجازه شورای پول و اعتبار به مصرف افزایش سرمایه ثبت شده در ایران و یا جبران زیان وارده از عملیات در ایران برسانند.

ماده ۶۵-

۱- عملیات ذیل برای بانکها ممنوع است:

الف- خرید و فروش کالا به منظور تجارت.

ب- خرید اموال غیر منقول زائد بر احتیاجات بانک.

مبلغ مستهلک نشده نظر اموال غیر منقول مورد احتیاج بانک نباید از سی درصد سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌ها تجاوز کند مگر در مورد بانکهای ساختمانی و بانکهایی که موضوع عمل اصلی آنها انجام معاملات غیر منقول است که می‌توانند تا معادل سرمایه و اندوخته به علاوه بیست درصد سپرده‌های نزد خود غیر منقول داشته باشند.

ج- خرید و نگهداری اوراق بهادار خارجی به حساب خود بانک مگر با اجازه قبلی شورای پول و اعتبار.

د- بازخرید سهام خود مگر با اجازه قبلی شورای پول و اعتبار به منظور تقلیل سرمایه.

ه- اعطای اعتبار یا وام در مقابل وثیقه سهام خود بانک برای مبلغی بیش از ۲۵ درصد مبلغ پرداخت شده آن.

و- انتشار اوراق دیداری در وجه حاصل که به جای پول رایج مصرف شود.

ز- اعطای اعتبار به اعضای هیأت مدیره یا هیأت عامل به میزانی که بیش از

دو برابر حقوق سالیانه آنها مگر با اجازه مجمع عمومی.

ح- اعطای اعتبار به مؤسساتی که اعضای هیأت مدیره یا هیأت عامل در آنها بیش از سی درصد ذی نفع باشند مگر با موافقت مجمع عمومی.

ط- اعطای اعتبار به کارمندان اداری شورای پول و اعتبار مگر با اطلاع شورا و با شرایطی که در مورد سایر مشتریان رعایت می شود.

ی- در مورد بانک‌های تخصصی انجام عملیاتی سوای آن چه که در اساسنامه آنها ذکر شده است.

ک- خرید سهام و اسناد وام از یک شرکت یا بنگاه یا مشارکت در یک شرکت به مبلغی که بیش از ده درصد سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌های بانک و در هر حال جمع این گونه اوراق نبایستی از سی درصد سرمایه پرداخت شده و اندوخته تجاوز نماید ولی شورای پول و اعتبار می تواند در مورد سهام و اسناد قرضه مؤسسات اعتبار ایرانی که به موجب قانون مخصوص تأسیس شده باشد و یا در مورد اوراق قرضه صادره یا تضمین شده از طرف دولت ایران اجازه تجاوز از این اصل را بدهد.

۲- تملیک کالا و غیر منقول و سهام و اوراق بهادار برای وصول مطالبات بانک بیش از حد مقرر در بند یک بالا مجاز می باشد ولی باید در ظرف دو سال فروخته شود مگر آن که شورای پول و اعتبار مدت بیشتری را اجازه دهد.

۳- جمع اعتبارات و وام‌های اعطایی به یک شخص حقیقی یا حقوقی نباید از ده درصد سرمایه پرداخت شده و اندوخته‌های بانک تجاوز نماید.

ماده ۶۶- شورای پول و اعتبار می تواند حداکثر و حداقل بهره و کارمزد بعضی از عملیات بانکی را تعیین نماید.

ماده ۶۷-

۱- قبول سپرده پس انداز یا هر گونه حساب مشابه مجاز است.

۲- سپرده‌های پس انداز یا حساب‌های مشابه آن از نظر مصرف به شرح زیر تقسیم می شود:

الف- نقد به شکل موجودی صندوق یا مطالبات از بانک مرکزی و یا صندوق پس انداز ملی یا اوراق قرضه صادره یا تضمین شده از طرف دولت و یا بانک

مرکزی ایران.

ب- مطالباتی که مدت آن از سه ماه تجاوز ننماید

ج- مطالباتی که مدت آن بیش از سه ماه باشد.

۳- تعیین نوع مصرف وجوه پس انداز و نسبت بین موجودی نقدی و مطالبات

سه ماهه یا بلند مدت با شورای پول و اعتبار است.

ماده ۶۸- اشخاصی که در ایران یا در خارجه به علت ارتکاب جنایت و یا

جناحه‌های مهم که مستلزم محرومیت از حقوق اجتماعی باشد محکوم شده یا

بشوند از اداره کردن امور بانک محرومند.

ماده ۶۹- اعضاء هیأت عامل یا هیأت مدیره و رؤسای هیچ بانکی نمی‌توانند

بدون اجازه مجمع عمومی در بانک دیگری سمتی داشته باشند.

ماده ۷۰- بانک در مقابل کلیه خساراتی که در اثر عملیات بانک متوجه

مشتریان بشود مسئول است و چنانچه خسارت وارده به بانک در اثر تخلف

هیأت مدیره یا هیأت عامل از مقررات و آیین‌نامه‌های بانکداری و یا مقررات

اساسنامه بانک متوجه شده باشد.

اعضای هیأت عامل یا هیأت مدیره متضامناً مسئول خسارات وارده به بانک

می‌باشند مگر آن که مسئولیت شخص یا اشخاص معینی ثابت شود.

ماده ۷۱- شورای پول و اعتبار به موجب آیین‌نامه نسبت‌های بین سرمایه

پرداخت شده و اندوخته‌ها را از یک طرف و انواع تعهدات را از طرف دیگر و یا

دارایی نقدی و مطالبات کوتاه‌مدت و بلندمدت را از یک طرف به انواع تعهدات را

از طرف دیگر تعیین و به بانک‌ها ابلاغ می‌نمایند.

ماده ۷۲- بانک‌ها مکلفند قسمتی از سپرده‌های اشخاص را به بانک مرکزی

ایران بسپارند.

نوع و میزان این سپرده‌ها و بهره‌ای که بانک مرکزی به این سپرده‌ها باید

پردازد طبق آیین‌نامه‌ای که به تصویب شورای پول و اعتبار خواهد رسید تعیین

می‌شود و در هر حال در مورد سپرده‌های مدت‌دار و پس‌انداز ۲۰ درصد و سپرده

دیداری از ۳۰ درصد تجاوز نخواهد نمود و تصمیم شورای پول و اعتبار در این

مورد نسبت به عموم بانک‌ها یکسان خواهد بود.

ماده ۷۳- شورای پول و اعتبار شرایط حداکثر تعهدات ناشی از ظهرونیسی و ضمانت‌نامه‌های صادره از طرف بانک و همچنین میزان و نوع وثیقه این قبیل تعهدات را تعیین می‌نماید.

ماده ۷۴- بانک‌ها موظفند از سیاست اعتباری بانک مرکزی ایران پیروی نموده و دستورهای شورای پول و اعتبار را که در حدود این قانون صادر می‌شود به مورد اجرا بگذارند.

ماده ۷۵- شورای پول و اعتبار می‌تواند حساب‌های بانک‌ها را مورد رسیدگی قرار دهد. برای رسیدگی به حساب‌ها و عملیات شورای پول و اعتبار می‌تواند حسابداران متخصص و یا اشخاص فنی صلاحیت‌دار دیگری را مأمور کند و پس از دریافت گزارش کتبی و مدلل مأمور مذکور تصمیمات مقتضی در حدود اختیارات اتخاذ نماید. در کلیه موارد اقدامات شورای پول و اعتبار و مأمورین آن باید با توجه به وضع عمومی بازار و حفظ اسرار حرفه‌ای صورت گیرد.

ماده ۷۶- به موجب قانون تنقیح قوانین مالیاتی کشور مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۳۰ نسخ گردیده است.

ماده ۷۷- بانک‌ها موظفند ترازنامه خود را طبق نمونه مصوب شورای پول و اعتبار لااقل در دو روزنامه بومیه کثیرالانتشار درج و یک نسخه از آخرین ترازنامه خود را در محل بانک در جایی که در دسترس عموم باشد آگهی نمایند.

ماده ۷۸-

۱- بانک‌ها موظفند علاوه بر هر گونه آمار که مورد نیاز شورا باشد همه‌ماهه وضع دارایی و بدهی و وضع ارزی خود را بر طبق نمونه مصوب شورای پول و اعتبار برای شورا بفرستند.

۲- شورای پول و اعتبار می‌تواند به منظور تعیین میزان تعهدات اشخاص به بانک‌ها اطلاعات لازم را از بانک‌ها بخواهد اطلاعات جمع‌آوری شده بدون این که میزان تعهد اشخاص را نسبت به هر بانک مشخص سازد فقط برای استفاده بانک‌ها خواهد بود.

ماده ۷۹- شورای پول و اعتبار می‌تواند:

الف- بعضی از اصول حسابداری و طرز نگاهداری حساب را به جای اصول

مقرر در قانون تجارت تجویز کند.

ب- تشکیل اندوخته‌های احتیاطی برای جبران زیان احتمالی حاصل از عدم وصول مطالبات مشکوک را تعیین نماید.

ج- میزان استهلاك دارایی‌های منقول و غیر منقول و نوشت‌افزار و امثال آن را تعیین کند. در هر حال حداکثر مدت استهلاك منقول از پنج سال و غیرمنقول از ده سال نباید تجاوز کند.

د- به جای نگاهداری عین اسناد و اوراق تجویز نماید که پس از مدت ده سال از تاریخ وصول اسناد یا صدور آن از بانک از آنها عکسبرداری شده و در این صورت فیلم یا عکس‌های مزبور در دادگاه سندیت خواهد داشت.

ماده ۸۰- مدیران بانک‌ها قبل از شروع به کار باید در جلسه شورای پول و اعتبار سوگند یاد نمایند که در کلیه اقدامات خود اولاً مصالح کشور ایران را ملحوظ و ثانیاً مصالح صاحبان سرمایه و مشتریان را محفوظ و بر طبق قوانین و مقررات رفتار کنند. مدیران بانک‌ها که طبق قانون قبلی قسم یاد نموده‌اند از این قاعده مستثنی هستند.

ماده ۸۱- در صورت انحلال یا ورشکستگی بانک‌ها تصفیه امور آنها طبق قانون بازرگانی با نظارت شورای پول و اعتبار به عمل خواهد آمد و دارایی‌های آنها در ایران باید بدو به مصرف واریز بدهی‌ها برسد.

ماده ۸۲- در صورت انحلال یا ورشکستگی بانک استرداد سپرده‌های پس‌انداز یا حساب‌های مشابه از محل فروش دارایی‌های بانک تا میزان بیست‌هزار (۲۰,۰۰۰) ریال بر کلیه تعهدات دیگر بانک مقدم است.

مجازات‌های اداری و کیفی

ماده ۸۳- مدیران و متصدیان اداره بانک‌هایی که مقررات مواد ۷۶ و ۷۷ و ۷۸ این قانون رعایت نکنند به جزای نقدی از ده هزار تا یکصد هزار ریال محکوم خواهند شد و نیز بانک‌هایی که در دادن پاسخ به تقاضای شورا نسبت به ارقام ترازنامه و صورت وضعیت حساب و اطلاعات آماری و غیره ظرف مهلت مقرر قصور ورزند برای هر روز تأخیر پانصد ریال جریمه محکوم خواهند شد.

ماده ۸۴- مدیران و متصدیان اداره بانک‌هایی که از مقررات بند ب ماده ۶۵

و مواد ۶۶ و ۷۲ این قانون تخلف کنند به جزای نقدی از ده هزار تا یکصد هزار ریال محکوم خواهند شد.

مقررات مختلف

ماده ۸۵- از تاریخ تأسیس بانک مرکزی ایران:

۱- مسئولیت تمامی پول‌های فلزی که به حساب دولت در جریان گذارده شده بر عهده بانک مرکزی ایران است و در مقابل وزارت دارایی کلیه پول‌های فلزی رایج و سرسکه‌ها و مطلس‌های موجود و حساب وجه‌الضمان را بلاعوض به بانک مرکزی ایران واگذار خواهد نمود.

۲- کلیه اختیارات و مزایای مذکور در قانون واگذاری معاملات ارزی به بانک ملی ایران مصوب ۲۴ اسفند ماه ۱۳۳۶ عیناً به بانک مرکزی ایران منتقل می‌شود و هیچ شخص حقیقی یا حقوقی بدون اجازه بانک مرکزی ایران حق انجام معاملات ارزی نخواهد داشت.

اشخاص حقیقی یا حقوقی که تاکنون دارای اجازه انجام معاملات ارزی می‌باشند احتیاج به کسب اجازه مجدد از بانک مرکزی ندارند ولی تابع کلیه مقررات و آیین‌نامه‌های ارزی که به موجب این قانون صادر می‌شود خواهند بود.

۳- کلیه وظایف و اختیاراتی که به موجب اجازه مشارکت دولت ایران در صندوق و بانک بین‌المللی و قوانین بعدی برای مشارکت در مؤسسات مشابه و وابسته به دستگاه‌های مزبور به بانک ملی ایران و یا قسمت نشر و اسکناس بانک ملی ایران (هیأت نظارت اندوخته اسکناس) واگذار شده با بانک مرکزی ایران خواهد بود.

۴- به موجب ماده واحده قانون انتقال مرکز جلب و حمایت سرمایه‌های خارجی به وزارت اقتصاد مصوب ۱۳۴۹/۱۰/۶ نسخ گردیده است.

ماده ۸۶- به موجب قانون تنقیح قوانین مالیاتی کشور مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۳۰ نسخ گردیده است.

ماده ۸۷-

۱- مبلغ ۷۱۰۹۸۵۳۱۷۶٫۸۵ (هفت میلیارد و یکصد و نه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و یکصد و هفتاد و شش ریال و هشتاد و پنج دینار) حاصل

از تفاوت ارزیابی پشتوانه اسکناس موضوع قانون اردیبهشت ماه ۱۳۳۶ که ۳۶۰۹۸۵۳۱۷۶٫۸۵ (سه میلیارد و ششصد و نه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و یکصد و هفتاد و شش ریال و هشتاد و پنج دینار) آن به موجب ماده ۳۰ این قانون به بانک مرکزی ایران منتقل شده و بقیه آن که بالغ بر ۳٫۵۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ ریال (سه میلیارد و پانصد میلیون ریال) می‌شود به سرمایه بانک کشاورزی ایران علاوه می‌شود که فقط طبق قوانین مربوط به واگذاری مبلغ فوق به بانک کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲- بانک مرکزی ایران مبالغ زیر را به وسیله وام‌های بلندمدت در اختیار بانک‌های ذیل خواهد گذاشت:

الف- مبلغ ۳۰۰۹۸۵۳۱۷۶٫۸۵ (سه میلیارد و نه میلیون و هشتصد و پنجاه و سه هزار و یکصد و هفتاد و شش ریال و هشتاد و پنج دینار) در اختیار بانک ملی ایران برای کمک به کارهای تولیدی و صنعتی و معدنی طبق آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب- مبلغ ۶۰۰٫۰۰۰٫۰۰۰ (ششصد میلیون ریال) در اختیار بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران در اجرای قانون مصوب ۱۹ اردیبهشت ماه ۱۳۳۸ و کلیه حقوق بانک ملی ایران طی قرارداد اعطای این مبلغ به بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران عیناً به بانک مرکزی ایران منتقل می‌شود.

ماده ۸۸- دولت مکلف است مقررات این قانون را حداکثر تا یک سال از تاریخ تصویب به موقع اجرا بگذارد و کلیه قوانین و مقررات و آیین‌نامه‌های مغایر از تاریخ اجرای این قانون ملغی می‌گردد.

لایحه قانونی فوق که مشتمل بر هشتاد و هشت ماده است (طبق قانون اعطاء اختیار به کمیسیون‌های مشترک دارایی و دادگستری مجلسین جهت تصویب لایحه بانکی و پولی کشور و اساسنامه بانک ملی ایران) در تاریخ هفتم خرداد ماه ۱۳۳۹ به تصویب کمیسیون‌های نامبرده رسیده و قابل اجراء می‌باشد.

قانون پولی و بانکی مصوب ۱۳۵۱/۰۴/۱۸

قسمت اول: پول

ماده ۱-

- الف- واحد پول ایران ریال است. ریال برابر صد دینار است.
- ب- یک ریال برابر یکصد و هشت هزار و پنجاه و پنج ده میلیون و نیم ۰/۰۱۰۸۰۵۵ گرم طلای خالص.
- ج- تغییر برابری ریال نسبت به طلا به پیشنهاد بانک مرکزی ایران و موافقت وزیر امور اقتصادی و دارایی و تأیید هیئت وزیران و تصویب کمیسیون‌های دارایی مجلس شورای اسلامی میسر خواهد بود.
- د- برابر پول‌های خارجی نسبت به ریال و نرخ خرید و فروش ارز از طرف بانک مرکزی ایران با رعایت تعهدات کشور در مقابل صندوق بین‌المللی پول محاسبه و تعیین می‌شود.

ماده ۲ - الف- پول رایج کشور به صورت اسکناس و سکه‌های فلزی قابل انتشار است.

- ب- فقط اسکناس و پول‌های فلزی که در تاریخ تصویب این قانون در جریان بوده و یا طبق این قانون انتشار می‌یابد جریان قانونی و قوه ابراء دارد.
- ج- تعهد پرداخت هر گونه دین و یا بدهی فقط به پول رایج کشور انجام پذیر است مگر آن که با رعایت مقررات ارزی کشور ترتیب دیگری بین بدهکار و بستانکار داده شده باشد.

د- مسکوکات طلا رواج قانونی ندارد.

ه- مقررات مربوط به ورود و صدور طلا و نقره به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و موافقت وزیر امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیئت وزیران تعیین می‌شود.

و مبلغ اسمی- شکل- جنس- رنگ- اندازه- نقشه و سایر مشخصات اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی رایج کشور به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی

ایران و تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی با رعایت مقررات این قانون تعیین خواهد گردید.

میزان سکه‌های فلزی به پیشنهاد رییس کل بانک مرکزی ایران و تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی تعیین خواهد شد.

ز- اسکناس دارای امضاء وزیر امور اقتصادی و دارایی و رییس کل بانک مرکزی ایران خواهد بود.

ماده ۳- الف- امتیاز انتشار پول رایج کشور در انحصار دولت است و این امتیاز با رعایت مقررات این قانون منحصراً به بانک مرکزی ایران واگذار می‌شود.

ب- میزان قوه ابراء سکه‌های فلزی رایج کشور و همچنین طرز جمع‌آوری و شرایط خروج اسکناس‌ها و سکه‌ها از جریان به وسیله بانک مرکزی ایران با تأیید شورای پول و اعتبار پس از تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی تعیین و از طریق درج در روزنامه رسمی کشور و حداقل یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار پایتخت و پخش از شبکه رادیو و تلویزیون کشور به اطلاع عموم می‌رسد.

ماده ۴- الف- تعهد بانک مرکزی ایران در مقابل اسکناس‌ها با سکه‌های فلزی منتشر شده منحصر به پرداخت پول رایج کشور خواهد بود.

ب- بانک مرکزی ایران در قبال سرقت یا فقدان یا از بین رفتن اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی در دست اشخاص هیچگونه تعهد و مسئولیتی نخواهد داشت.

ج- بانک مرکزی ایران در مدتی که کمتر از ده سال نخواهد بود اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی را که طبق بند ب ماده ۳ این قانون از جریان خارج می‌شوند و رواج قانونی خود را از دست می‌دهند با پول رایج کشور معاوضه خواهد نمود و پس از انقضاء مدت مقرر تعهدی در قبال آنها نخواهد داشت و اسکناس‌ها و سکه‌های فلزی تعویض نشده به حساب خزانه منظور خواهد شد.

ماده ۵- الف- بانک مرکزی ایران باید برابر صد درصد اسکناس‌های منتشر شده همواره دارایی‌هایی به شرح زیر به عنوان پشتوانه در اختیار داشته باشد.

۱- طلا طبق ماده ۶.

۲- ارز طبق ماده ۷.

۳- اسناد و اوراق بهادار طبق مواد ۸ و ۹.

ب- مجموع دارایی‌های مندرج در ردیف‌های یک و دو بند الف این ماده نباید از ۲۵ درصد مجموع بدهی‌های بانک مرکزی ایران بابت اسکناس‌های منتشر شده کمتر باشد.

تبصره- ارزش دارایی‌های موضوع این ماده در صورتی که قیمت خرید آنها پایین‌تر از قیمت اسمی باشد به قیمت خرید و در صورتی که قیمت خرید آنها زیادتر از قیمت اسمی باشد به قیمت اسمی محسوب می‌شود.

ماده ۶- دارایی‌های طلا موضوع ردیف (۱) بند الف ماده ۵ عبارتند از:
الف- شمش طلا، طلای مسکوک موجود در خزانه بانک، طلایی که در بانک‌های خارجی و مؤسسات بین‌المللی سپرده شده باشد.

ب- طلای تحویلی به صندوق بین‌المللی پول و بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات مشابه با وابسته به آنها بابت سهمیه یا سرمایه طبق قوانین مصوب.

ماده ۷- دارایی‌های ارزی موضوع ردیف (۲) بند الف ماده ۵ با رعایت تبصره این ماده عبارت است از:

الف- اسکناس‌های خارجی قابل تبدیل مورد قبول بانک مرکزی ایران.
ب- مطالبات ارزی که به سر رسید آنها بیش از شش ماه نمانده باشد.
ج- هر گونه پرداخت بابت سهمیه و یا سرمایه به صندوق بین‌المللی پول یا بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه و یا مؤسسات مشابه یا وابسته به آنها طبق قوانین مربوط.

د- اسناد صادر یا تضمین شده از طرف سازمان‌های رسمی بین‌المللی و مؤسسات وابسته به آنها.

ه- اسناد صادر یا تضمین شده از طرف دولت‌های خارجی.
و- مطالبات ارزی یا مطالبات ریالی قابل تبدیل به ارز از خارجه که بر اثر اجرای موافقت‌نامه‌های بین‌المللی پرداخت یا پایاپای حاصل شده باشد تا حدود پیش‌بینی شده در موافقت‌نامه‌های مزبور.

ز- اسناد بازرگانی عهده اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی به ارز قابل تبدیل و دارای سه امضاء معتبر که یکی از آنها امضاء بانک واگذارکننده باشد و به